

Nikad zaustavljen sukob

Na stvaranje talibanskog pokreta utjecali su unutarnji i vanjski faktori: građanski rat između mudžahedina koji su se diskreditirali, kako u narodu tako i međunarodno, neuspjeh mudžahedina u formiranju kakve-takve stabilne države, raspad komunističkog sistema na globalnoj razini, težnje službene politike Pakistana u otvaranju komercijalnih putova prema zemljama središnje Azije i trasama energetske izvora s područja kaspiskog bazena prema Pakistanu

**Doc. dr. sc.
Robert Mikac,
Fakultet političkih
znanosti
Sveučilišta u
Zagrebu**

Analizu Afganistana moguće je ispričati na bezbroj načina, ovisno o kutu gledišta i narativa te će se verzije razlikovati od autora do autora s obzirom na to da zbog izuzetne specifičnosti nije moguće ponoviti već ispričanu priču. Ovaj tekst predstavlja osobno viđenje pojedinih dijelova i

specifičnosti Afganistana, uz uvjerenje kako će se dio čitatelja složiti, dio neovisno o predznanju, stečenim društvenim i životnim stavovima, interesu prema temi i načinu na koji je pisan. Prevladavajući pristup u pisanju je s pozicije koncepta ljudske sigurnosti gdje je u prvi plan stavljen čovjek i iz perspektive zaštite njegovih prava i potreba. Prvi dio, u ovom broju Zaštite, donosi povijest Afganistana, uspon talibana i početni dio operacija pokrenutih na tlu Afganistana. U sljedećem broju slijedi nastavak o operacijama, analiza regionalnih odnosa i perspektiva za budućnost Afganistana.

Povijest Afganistana

Mnogobrojne razloge sadašnjih izazova suvremenog Afganistana i njegovih stanovnika treba tražiti i tumačiti iz dvije međusobno povezane i izuzetno uvjetovane perspektive. Prva je njegova suvremena povijest, druga geostrateški položaj. Tijekom povijesti brojni interesi presijecali su se preko tla današnjeg Afganistana i malo je koja vanjska sila marila za domaće stanovništvo i njegove potrebe prvenstveno gledajući svoje interese. Kao posljedica toga danas u zemlji postoji izuzetno malo bilo kakvih pisanih ili kulturnih znamenitosti te su

Afganistanci, premda susretljivi, vrlo nepovjerljivi prema strancima.

Na prostoru današnjeg Afganistana doticale su se i sukobljavale razne civilizacije, uzdizala se i propadala razna carstva. Godine 329. prije Krista, Aleksandar Veliki osvojio je područje Afganistana, srednju Aziju, a potom i Indiju. Dijelovi njegovog nasljeđa vidljivi su i danas u spoju indoeuropske kulture na ovom području. Dio onih koji su ga pratili ostali su ovdje - to su pripadnici Kalashi zajednice koji su se zatvorili u planinskim visoravnima na teško dostupnim i vrlo visokim planinama između Afganistana i Pakistana te su uspjeli očuvati jezik, tradiciju, identitet i izgled prvobitne zajednice. Preko ovog prostora sukobljavale su se perzijska i arapska kultura, svaka ostavljajući svoje tragove. Godine 654. Afganistan je pregazila arapska vojska, stigavši do rijeke Amu Darja na granici sa srednjom Azijom. Pri tome je sa sobom donijela novu vjeru - islam. Godine 1219. teritorijem Afganistana prošao je mongolski osvajač Džingis-kan, ostavljajući dio svog naslijeđa (kojemu pripada današnji narod Hazara - spoj Mongola i lokalnih stanovnika). Uz navedene, i mnoge druge vojske kretnale su se tim područjem.

U 19. stoljeću Afganistan je bio poprište velikih konfrontacija britanskog imperija iz Indije i carske Rusije. Britanci su pokušali ostvariti utjecaj na središnju vlast u Kabulu, kao i među afganistanskim etničkim skupinama i plemenima u ruralnim dijelovima te smanjiti utjecaj carske Rusije sa sjevera. S druge strane, Rusija je u svom imperijalnom širenju bila jako zainteresirana za pristup toplim morima Indijskog oceana te je težila ovladati tim prostorima, što joj nije polazilo za rukom za vrijeme britanske vladavine u Indiji. Iz tog vremena potječe i termin koji je skovao Rudyard Kipling, a koji je ušao u povijesne, politološke, političke i ine druge rječnike - Velika igra, koji označava geopolitička nadmetanja oko euroazijske sfere utjecaja, djelovanje velikih sila za svoje interese, uz korištenje regionalnih savezništava, a skoro bez imalo uključivanja lokalnih potreba i zahtjeva. Takav pristup održao se kao *modus operandi* real-politike do današnjeg vremena.

Afganistan je ušao u moderno doba usporedno s europskom kolonizacijom Azije. Za razliku od većine drugih država u Aziji, uspio je izbjeći britansku kolonizaciju

i rusku okupaciju, ali nije uspio izbjeći britanske i ruske (kasnije sovjetske) utjecaje na vlastitu politiku. Period prvog i drugog svjetskog rata Afganistanci su provedli održavajući neutralnost i nastojeći biti zaboravljeni od vanjskog svijeta. Navedeno im je uspijevalo do kasnih 70-tih godina 20. stoljeća kada postaju glavno bojno polje i laboratorij Hladnog rata te mjesto neizravnog sukoba SSSR-a i SAD-a, gdje je više-manje svima poznato što se dešavalo.

Nakon svakog nametnutog sukoba Afganistanci su se povlačili u samoizolaciju, nisu težili osvajanjima vanjskih prostora

Afganistan je ušao u moderno doba usporedno s europskom kolonizacijom Azije. Za razliku od većine drugih država u Aziji, uspio je izbjeći britansku kolonizaciju i rusku okupaciju, ali nije uspio izbjeći britanske i ruske (kasnije sovjetske) utjecaje na vlastitu politiku

već svom ustaljenom načinu života. Navedeno može zavarati u pogledu njihovih unutarnjih odnosa koji su oduvijek burni i u kojima vlada otvoren sukob između najvećih etničkih skupina za dominaciju nad teritorijem i prvenstveno nad glavnim gradom Kabulom.

Prema vjeri, najveći broj Afganistanaca su muslimani - 99 posto, uz samo jedan posto drugih vjerskih skupina zajedno (Hindusi, Sikhi i Židovi). Sljedbenici islama u Afganistanu podijeljeni su u dvije grupe, većinske sunite (80 posto - pretežno Paštuni, Tadžici, Uzbeci) i manjinske šijite (20 posto - pretežno Hazari) i to je njihovo glavno vezivno tkivo koje ih spaja u naciju Afganistanaca, iako oni sebe najviše poistovjećuju prema svojoj etničkoj pripadnosti, a puno manje prema nacionalnosti. Za razliku od vjerske podjele etničke, kulturološke i jezične podjele mnogo su kompleksnije. Svaka etnička grupa razlikuje se kako unutar svog etničkog korpusa tako i u odnosu na druge etničke grupe i ima vlastiti jezik, podrijetlo i tradiciju.

Paštuni su najbrojnija etnička skupina, pretežno žive u središnjem dijelu zemlje te na njezinom južnom i istočnom dijelu. Čine otprilike 42 posto od današnjih 32 milijuna Afganistanaca i tijekom povijesti bili su najdominantniji. Sljedeća po veličini etnička skupina su Tadžici - 27 posto

ukupnog stanovništva. Tadžici su perzijskoga podrijetla i naseljavaju sjeverozapad države. Nakon njih najbrojniji su Hazari - oko devet posto. Posljednji iz kvarteta velikih etničkih skupina su Uzbeci, turkofoni narod koji naseljava sjever države te dio zapadnih pograničnih područja, a čine približno devet posto ukupnog broja stanovništva.

Ovo je samo mali prikaz mozaika koji nazivamo Afganistan, koji je toliko kompleksan u svojoj prirodi da, kako kaže Aziz efendija Hasanović, možete slobodno staviti Afganistan na jednu stranu, a cijeli muslimanski svijet na drugu stranu i na vagi specifičnosti brojnost razlika će biti otprilike podjednaka.

Uspion talibana

Nakon završetka sovjetsko-afganistanskog rata (1979. - 1989.) i povlačenja sovjetskih snaga, rat u Afganistanu nastavljen je nesmanjenom žestinom između mudžahedina i vladinih snaga te između dobro naoružanih etničkih frakcija pod vodstvom lokalnih vojnih vođa koji su se borili za prevlast nad teritorijem i kontrolu putova. SSSR je nastavio još nekoliko godina pomagati Vladu u Kabulu, dok su američka i pakistanska tajna služba (CIA i ISI) nastavile podupirati islamističke borce protiv službenog režima. Potpuni metež zahvatio je cijeli Afganistan. Autokratska vladavina, podmićivanje i neosjetljivost prema problemima stanovništva - to su obilježja vladanja gotovo svih lokalnih vođa. Osim sklapanja povremenih i kratkotrajnih interesnih saveza među raznim mudžahedinima, stalno je prisutna nesnošljivost prema pripadnicima drugih etničkih grupa i vjerskih frakcija. Borbu protiv svih drugačijih obilježilo je "stalno" ugnjetavanje, protjerivanje i povremeno etničko čišćenje određenih područja.

U travnju 1992. godine savez Tadžika i Uzbeka uspijeva savladati vladine snage i zauzeti Kabul, na veliko nezadovoljstvo rivala, Paštuna koji su do tada stoljećima kao dominantna etnička skupina kontrolirali glavni grad. U cilju preotimanja Kabula započeta je njegova opsada i nesmiljeno razaranje. Multietnički rat nastavljen je nesmanjenom žestinom donoseći destrukciju, raseljavanje i humanitarnu krizu u sve većem opsegu. Lokalne vojne vođe borili su se za teritorij za osobne interese, često mijenjajući saveze i vodeći borbu ravnajući se trenutnim

interesima. Sve je to dodatno pogoršalo situaciju i životne uvjete, ponovno prisiljavajući stanovništvo na raseljavanje, što se kasnije pokazalo kao jedan od vrlo bitnih čimbenika uspona talibana.

Kako mudžahedini, poglavito njihovi vojni zapovjednici, nisu mogli, a ni htjeli zaustaviti sukobe, potaknuti razoružanje i uvesti kakav-takav red u zemlji, pojavio se novi pokret koji je isto pokušao na radikalna način. Bili su to talibani, druga generacija mudžahedina, nezadovoljni činjenicom da se ne provodi islamski način života. *Talib* na arapskom znači student, dok je množina *taliban*.

Oni su se distancirali od mudžahedina pokušavajući biti pokret za pročišćenje društva. Islam, društvene promjene i džihad shvaćali su na sebi svojstven način. Vrsni poznavatelj njihovog pokreta Ahmed Rashid ovaj fenomen opisuje na način da talibani ne predstavljaju nikoga do sebe i ne prepoznaju islam doli svoj. Na stvaranje talibanskog pokreta utjecali su unutarnji i vanjski faktori: građanski rat između mudžahedina koji su se diskreditirali, kako u narodu tako i međunarodno, neuspjeh mudžahedina u formiranju kakve-takve stabilne države, raspad komunističkog sistema na globalnoj razini, težnje službene politike Pakistana u otvaranju komercijalnih putova prema zemljama središnje Azije i trasama energetskih izvora s područja kaspijskog bazena prema Pakistanu. Talibanskom pokretu pristupili su većinom Paštuni. Nisu htjeli uključiti druge etničke skupine, a kada i jesu, bili su to rijetki primjeri. Navedeni su do krajnjih granica naelektrizirali paštunski nacionalizam. Paštuni su vladali Afganistanom tristo godina, ali su vlast u Kabulu ne tako davno preuzele manje etničke grupe. Talibanske pobjede pobudile su nadu na ponovnu dominaciju Paštuna u Afganistanu. Kao pokret, zalagali su se za uvođenje šerijatskog (islamskog) zakona te za islamizaciju Afganistana. Uglavnom su obučavani kao polaznici u pakistanskim medresama, vjerskim okupljanjima koja vode mule. Mule su bili srce talibanskog pokreta. Uporišta talibanskog pokreta bila su u područjima pod paštunskim upravljanjem u Afganistanu te u medresama u izbjegličkim kampovima u Pakistanu. Kroz medrese na talibanski pokret jak utjecaj imala je pakistanska obavještajna služba ISI, koja ga je gradila i usmjeravala prema vlastitim zamislima.

Molitva iznad Kabula

Talibani su se počeli okupljati 1994. godine na području Kandahara, predvođeni mulom Mohammedom Omarom. Ciljevi njihove borbe bili su: suprotstavljanje i svrgavanje korumpiranih mudžahedina, povratak Afganistana prema njima istinskim islamskim korijenima, razoružanje, uvođenje reda i poticanje trgovine. U početku borbi talibani su prilično lako zauzeli Kandahar i 12 pokrajina te je Kandahar postao njihovo najsnažnije uporište, odakle su vladali osvojenim područjima. S lakoćom su porazili različite plemenske skupine, razoružali stanovništvo te otvorili ceste kako bi omogućili trgovinsku razmjenu između srednjoazijskih zemalja, Afganistana i Pakistana. Od 1994. do 1996. godine, koristeći veliku pomoć Pakistana i Saudijske Arabije, uz neslaganje među mudžahedinima, talibanski pokret razvijao se brzo i poprilično neometano. Ubrzo su, dijelom vojnim pobjedama, dijelom uz predaju protivnika, a velikim dijelom uz podmićivanje, zauzeli velike dijelove Afganistana te došli do Kabula. Grad je u međuvremenu od "istočnog Pariza" postao ruševina pod granatama Hizbe Islami mudžahedinske grupe Gulbudina Hekmatyara koji ga je pune četiri godine (uz veliku pomoć pakistanskih službi - koje kao što vidimo podupiru različite frakcije u afganistanskom unutarnjem sukobu) pokušavao preoteti od Tadžika, Uzbeka i Hazara. Branitelji grada povremeno su se brutalno sukobljavali unutar grada te ga dodatno uništavali. Dana 27. rujna 1996. godine, uz

velike gubitke, talibani zauzimaju Kabul, a postrojbe branitelja povlače se iz grada prema sjeveru zemlje.

Nakon zauzimanja Kabula, talibani su nastavili progon mudžahedina i započele borba za Afganistan u cijelosti. Mnogi predstavnici paštunskih plemenskih elita nisu odobravali talibanski pokret te su napustili Afganistan i preselili se u Pakistan. Talibani dolaze pod sve veći utjecaj Saudijske Arabije, Pakistana i "arapskih Afganistanaca" i njihove interpretacije islama, jer su oni osiguravali neprestani dotok svježeg novca, nove borbe i oružje, sve ono potrebno za nastavak ratovanja. Do 1998. godine talibani su uspjeli postići kontrolu nad gotovo cijelim Afganistanom. Zanimljivo je da su Rusi izdašno pomagali mudžahedine okupljene u Sjeverni savez, samo nekoliko godina nakon poraza od njih. Sagledavajući geostrateško okruženje, Rusi su odlučili aktivno potpomagati snage koje su ih porazile jer bi u protivnom bili izloženi još većoj prijetnji ako bi se rastući ekstremizam i radikalizam talibana i prvenstveno vanjskih elemenata u njihovim redovima prelio preko granica Afganistana, što se lako moglo dogoditi.

Malo se zna o talibanima kada je riječ o strukturi, načinu zapovijedanja i njihovim vođama. Talibani toga doba su bili jedinstven lokalni fenomen i ne treba ih poistovjećivati s Al-Qaidom. Bili su zainteresirani za Afganistan po njihovoj mjeri, spremni u realizaciji svojih ciljeva prihvatiti bilo čiju pomoć, ali nisu bili zainteresirani za globalno terorističko djelovanje, što je odlika Al-Qaide, već za uređenje

Afganistana po vlastitim zamislima. Prihvatili su pomoć Al-Qaide, a zauzvrat su im pružili utočište te je Al-Qaida postala podsustav unutar njihovih redova koji nisu mogli niti htjeli nadzirati. Za to je vrijeme Al-Qaida razvila svoju međunarodnu mrežu i iz baza u Afganistanu djelovala globalno te je nakon terorističkog napada 11. rujna 2001. godine preuzela odgovornost za isti. Svi znamo što je uslijedilo, dan nakon 11. rujna 2001. godine, pokrenut je Globalni rat protiv terorizma bez previše jasnog okvira i ograničenja.

Misije i operacije na tlu Afganistana

SAD je zatražio od talibanskog režima izručenje Osame bin Ladena i njegovih terorista, u vrlo kratkom vremenskom roku i pod uvjetima koji su talibanima, kao dezorijentiranom režimu, bili teško ostvarivi. Nakon kraćeg premišljanja talibani su odbili ultimatum. Zbog toga im je poručeno kako ih se smatra suodgovornim za teroristički napad i jednim od ciljeva u Globalnom ratu protiv terorizma. Sve članice NATO-a, podržale su SAD i izrazile spremnost za pomoć SAD-u u borbi protiv terorizma, no nisu bile spremne za pokretanje operacija širokih razmjera na tlu Afganistana. Stoga je SAD formirao protuterorističku koaliciju i već 7. listopada 2001. godine krenuo u napad na Afganistan.

Brzom pripremom bojnog polja, osiguranjem strateškog vanjskog kruga, ubačenim djelovanjem obavještajnih elemenata

i uz potporu Sjevernog saveza započela je zračna akcija usmjerena protiv talibana i Al-Qaide. Operacija protuterorističke koalicije nazvana je Enduring Freedom. Operacija je vrlo brzo uspjela ostvariti svoje primarne ciljeve, svrgavanje talibana, uništenje strukture Al-Qaide u Afganistanu i njeno protjerivanje iz zemlje. Međutim, pokazalo se da rezultati nisu toliko značajni koliko se očekivalo, jer je većina talibana i gotovo cijela zapovjedna struktura Al-Qaide našla sklonište u Pakistanu, dovodeći tako Pakistan do točke usijanja.

Za razliku od vjerske podjele etničke, kulturološke i jezične podjele mnogo su kompleksnije. Svaka etnička grupa razlikuje se kako unutar svog etničkog korpusa tako i u odnosu na druge etničke grupe i ima vlastiti jezik, podrijetlo i tradiciju

Intervencija SAD-a i protuterorističke koalicije, iako uz potporu NATO-ovih saveznika, bila je ishitrena u pogledu ciljeva koji se žele ostvariti u Afganistanu te načina njihove realizacije. Među euroatlantskim saveznicima nije bilo jedinstva. Primjerice, za prethodnu veliku operaciju SAD-a, Pustinjsku oluju 1991. godine, pripreme su trajale šest mjeseci, a bila je mnogostruko manje zahtjevna jer su išli "samo" na izbacivanje iračke vojske iz Kuvajta. Operacijom Enduring Freedom išli su na fizičku intervenciju u Afganistanu, što je

mного zahtjevnije od operacije Pustinjska oluja, ali s vrlo malo snaga na terenu što se kasnije pokazalo kao jedan od ključnih problema intervencije.

Nakon što su primarni ciljevi operacije Enduring Freedom bili ispunjeni, uslijedila je faza u kojoj je SAD želio uhvatiti sve ključne ljude Al-Qaide i to je postavljeno kao prioritet. S druge strane, za Afganistancu, svrgavanjem talibana i razbijanjem Al-Qaide, završio je građanski rat i njihovi prioriteti bili su usmjereni prema stabilizaciji i obnovi. Ovdje imamo veliki raskorak između ciljeva intervenirajućih snaga i potreba domaćeg stanovništva. Nastao je sigurnosni vakuum kojeg su popunili lordovi rata. Nakon pada talibana, svi mudžahedinski ratni zapovjednici, iz vremena prije talibana, vratili su se u područja koja su prije kontrolirali i ponovno postali lokalni gospodari te su opet najveće žrtve bili upravo Afganistanci koji su se našli u novom ratnom metežu gdje je bilo vrlo teško razaznati tko se bori protiv koga i za koje ciljeve.

Vojno napredovanje operacije Enduring Freedom nije pratila izgradnja institucija društva. Razlog tome je nesnalaženje saveznika, nerazumijevanje prilika te prebrza priprema same akcije. Ubrzo je bilo vidljivo da je u startu napravljen propust – nije prepoznata važnost socijalne i ekonomske komponente afganistanske sigurnosti, već su akcije usmjerene na jednodimenzionalni vojni pristup rješavanju problema, što je uvelike ugrozilo mogućnost uspješnog nastavka

Hrvatski vojnici uoči odlaska u Afganistan

Republika Hrvatska u Afganistanu

Republika Hrvatska uključila se u vrlo ranoj fazi ISAF misije i to početkom 2003. godine. Od početka sudjelovanja do danas najznačajniji doprinos je dan putem Hrvatske vojske i brojnih projekata u Afganistanu. Pored pripadnika Hrvatske vojske u različitim misijama su sudjelovali i policijski službenici, diplomati, medicinsko i humanitarno osoblje. Jedno vrijeme smo imali otvoreno i predstavništvo Hrvatske gospodarske komore u Kabulu. Najveća vrijednost našeg sudjelovanja jest što smo predan partner koalicijskim snagama i afganistanskim vlastima, odlučni ostati sve dok to bude potrebno dajući svoj doprinos stabilizaciji i rekonstrukciji Afganistana, ali i posredno utječući na globalne sigurnosne izazove i rizike.

realizacije ostalih ciljeva. Pokretači intervencije precijenili su svoje mogućnosti, a podcijenili situaciju na terenu. Operacija Enduring Freedom donijela je stratešku promjenu u središnjoj Aziji, južnoj Aziji i na području Bliskog istoka. Talibani su svrgnuti s vlasti, Al-Qaida se odmetnula u planine, ali Afganistan nije postao sigurna zemlja. Operacija je po svojoj prirodi bila protuteroristički orijentirana i bez prevelikog angažmana na drugim neophodnim zadaćama.

Nakon faze intervencije trebalo je pronaći političko rješenje koje bi omogućilo stvaranje sigurnosnog i političkog okružja, nužnog za djelovanje afganistanskih vlasti. Snage na terenu, u operaciji Enduring Freedom, gledano s aspekta SAD-a, bile su strateški usmjerene na daljnju borbu protiv talibana i Al-Qaide. Njihovo usmjerenje na vojnu zaštitu stabilizacijskih ili mirotvornih snaga (UN snaga ili snaga pod UN-ovim mandatom ili privremenih domaćih snaga) predstavnici SAD-a nisu željeli prihvatiti. Za navedene potrebe bilo je neophodno pronaći drugo rješenje. Pokrenuta je "diplomatska ofenziva" UN-a, SAD-a i Njemačke kojom je osigurana nazočnost velikog dijela pobjedničkih afganistanskih frakcija na konferenciji u Bonnu početkom prosinca 2001. godine. Rezultat konferencije je Bonnski sporazum koji je postavio Privremenu afganistansku upravu pod vodstvom Hamida Karzajia. Tijekom Bonnske konferencije sve strane složile su se da je potrebno angažirati internacionalne snage pod UN-ovim mandatom koje bi bile zadužene za sigurnost i pomoć Privremenoj upravi u Kabulu. Odlučeno je da to bude misija ISAF-a, koja je uspostavljena 20. prosinca 2001. godine rezolucijom 1386 Vijeća sigurnosti UN-a.

Propust Bonnske konferencije bio je u tome što su pozvani samo pobjednici, a ne i umjereni predstavnici talibanskog režima tako da navedena konferencija nije mogla biti i pomirbena što je za posljedicu imalo nastavak sukoba. Općenito, mnoge frakcije u svjetskim centrima moći dugo nisu htjele prihvatiti činjenicu da je Al Qaida teroristička organizacija, dok su talibani etno-nacionalistički pokret značajnog dijela paštunskog stanovništva i da ih se ne smije poistovjećivati. Izostavljanje umjerenih talibana iz pregovara o budućnosti Afganistana bila je velika pogreška.

Surovi okoliš Afganistana

Proces izgradnje institucija proveden je uz značajnu međunarodnu pomoć parlamentarnim, potom predsjedničkim i onda pokrajinskim izborima, prvim slobodnim izborima nakon mnogo vremena. O težini stanja u Afganistanu potkraj 2001. i početkom 2002. godine najbolje svjedoči činjenica da je u trenutku uspostave Privremene uprave državni sustav bio u totalnom kolapsu. Politička i ekonomska infrastruktura zemlje bila je totalno uništena. Sustav vrijednosti bio je totalno poremećen, a društvene veze pokidane. U pojedinim dijelovima zemlje vladale su različite oružane frakcije s uspostavljenom vlastitom administracijom. Državni administrativni sustav nije postojao. Prometnice su bile u izrazito lošem stanju. Nije postojala zdravstvena služba ni školski sustav. Državna riznica bila je prazna, javni fondovi i vlasništvo izgubili su svoju vrijednost. Razlog

uspostave ISAF-a je pružanje pomoći afganistanskoj Privremenoj vladi i stvaranje sigurnosnog okružja u Kabulu i okolici.

Pripadnici Oružanih snaga Velike Britanije određeni su za prve zapovjednike misije ISAF I u Afganistanu; Britanci su poslali i najviše vojnika u ISAF misiju. Dolaskom u Kabul početkom 2002. godine ograničeni su na djelovanje u području grada i njegove bliže okolice. Vojno-tehnički sporazum između Islamske Republike Afganistana i ISAF-ovih snaga potpisan je 6. siječnja 2002. godine. Dogovorene snage od 4500 vojnika bile su dostatne samo za osiguranje Kabula, ne i za nešto više. Prema analizama, trebalo je angažirati do 30 tisuća dobro uvježbanih i opremljenih vojnika da bi se postigli značajniji uspjesi za ovu fazu: uvođenje reda i sigurnosti i u ostalim gradovima, razoružanje, obuka Afganistanske nacionalne vojske i Afganistanske

nacionalne policije, širenje utjecaja središnje afganistanske vlasti na pokrajine, osiguranje dostave humanitarne pomoći. No kako se nije pristupilo sukladno potrebama već prema mogućnostima i željama, početni uspješni zamah je izgubljen. Potrebno je spomenuti kako je misija ISAF tek 2006. godine uspjela pokriti cijeli teritorij Afganistana, no uglavnom zadržavajući se u središtima pokrajina dok je sav ruralni prostor ostavljen na milost i nemilost svima onima koji su mogli projicirati silu. Za mnoge stvari na terenu u nedostatku angažiranih savezničkih snaga, navedene su nadomještene korištenjem privatnog sektora koji je prema broju angažiranih pripadnika nadvisio regularne snage.

Misija ISAF-a postala je NATO-ova vođena vojna operacija potpore miru (Peace Support Operation) 2003. godine, kada je UN promijenio mandat misije u skladu s poglavljem VII Povelje UN-a, dopustivši uporabu sile u potpori mira. NATO-ovo uključivanje u Afganistanu odgovor je Sjevernoatlantskog saveza na krizne situacije koje obuhvaćaju vojne operacije i operacije upravljanja krizama. Glavni fokus

stavljen je na potporu domaćim vlastima, stabilizaciju i rekonstrukciju te reformu sigurnosnog sektora. Reforma sigurnosnog sektora označena je kao ključ napretka u Afganistanu. Obuhvaćala je pet stupova, podijeljenih po zemljama nositeljima

Vojno napredovanje operacije Enduring Freedom nije pratila izgradnja institucija društva. Razlog tome je nesnalaženje saveznika, nerazumijevanje prilika te prebrza priprema same akcije

projekata: 1) obuku i opremanje Afganistanske nacionalne vojske, pod vodstvom SAD-a, 2) reformu i opremanje Afganistanske nacionalne policije, za što je bila zadužena Njemačka, 3) reformu pravosuđa, koja je bila dodijeljena Italiji, 4) borbu protiv narkotika, u nadležnosti Velike Britanije, 5) razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju bivših boraca, u što je najviše bio uključen Japan. Osim zemalja zaduženih za provedbu nositelja reforme sigurnosnog sektora, sve zemlje članice

NATO-a i koalicije sudjelovale su u projektima, kao i u velikoj mjeri i UN, Svjetska banka i EU te jasno državne institucije Afganistana.

Analizirajući početne godine reforme sigurnosnog sektora može se reći da je samo obuka i opremanje Afganistanske nacionalne vojske bila uspješna, dok su ostali procesi doživjeli neuspjeh. Razlozi za to su brojni - od nedovoljne suradnje, nedovoljne vizije, nedovoljno angažiranih snaga. Navedeno je uzrokovalo dodatne izazove i skretanje sa zacrtanog puta. Primjerice kako Njemačka nije mogla odgovoriti zahtjevima reforme i opremanja Afganistanske nacionalne policije, navedenu ulogu preuzeo je SAD, no postepeno sadržajno pretvarajući obuku policijskih snaga u obuku vojske i stvarajući od policajaca "rezervne vojnike". Postoje brojni razlozi za navedeno, no ovakav pristup nije ispravan put u izgradnji policijskih snaga. No zbog mnogih problema u provedbi operacija takav pristup prihvaćen je i od većine međunarodne zajednice i zadržan do današnjih dana.

Nastavlja se u sljedećem broju... ■

PRVI IZBOR ZA SIGURNOSNE STRUČNJAKE:

- Videonadzor i videoanalitika
- Protuprovala
- Alarmi sustavi i vanjska zaštita
- Vatrododjava
- Kontrola prolaza
- K-ERV - aplikaciju za evidenciju radnog vremena
- Telekomunikacije
- Plinododjava
- Portafoni i portafonije
- IT sustavi

KROBEL

distributer i provider cjelovitih rješenja za integraciju sustava zaštite...

...s nama u sigurniju budućnost!

KROBEL PROMET d.o.o.

Poslovnica Zagreb:
Zagrebačka cesta 145a, 10000 Zagreb
Tel: +385 1 3640 343; +385 1 3664 135

Fax: +385 1 3664 134
Email: krobel@krobel.hr
Web: www.krobel.hr

